

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
НАВЧАЛЬНО – НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ БІЗНЕСУ І ФІНАНСІВ**

***КАФЕДРА ФІНАНСІВ, БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ, СТРАХУВАННЯ ТА
ЕЛЕКТРОННИХ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ***

**МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ,
ВИКОНАННЯ І ЗАХИСТУ КУРСОВИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ
«ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»**

**для здобувачів вищої освіти другого(магістерського) рівня, галузі знань 07
«Управління та адміністрування», спеціальності 072 «Фінанси, банківська
справа,страхування та фондовий ринок» денної та заочної форм навчання**

**Кам'янець-Подільський
2023**

Методичні вказівки та рекомендації до підготовки, виконання та захисту курсових робіт з дисципліни «Фінансовий менеджмент» здобувачами вищої освіти другого (магістерського) рівня, галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» денної та заочної форм навчання / Укладачі: Рудик В.К., Сенищ П.М., Волощук В.Р. за заг. ред. Рудика В.К.. – Кам'янець-Подільський : ЗВО «ПДУ», 2023. – 41 с.

Укладачі: д. е. н., професор Рудик В.К, д. е. н., професор Сенищ П.М., д.е.н. Волощук В.Р.

Рецензенти:

Чикуркова А.Д.– д.е.н., професор, зав. кафедри менеджменту, публічного управління та адміністрування ЗВО «ПДУ»;

Семенець І.В. – к.е.н., доцент Кам'янець – Подільського національного університету імені Івана Огієнка

Розглянуто та рекомендовано:

кафедрою фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем від 06.03.2023 р., протокол № 2 ;

методичною комісією навчально – наукового інституту бізнесу і фінансів від 03.11 2023р., протокол № ;

методичною радою ЗВО «ПДУ» від 2023 р., протокол № .

Відповідальний за випуск: Рудик В.К.

I. Загальні методологічні положення

1.1. Мета, завдання і основні принципи виконання курсової роботи

Написання курсової роботи сприяє поглибленому вивченню навчальної дисципліни, подальшій систематизації, розширенню і закріпленню отриманих знань. Написання курсової роботи з дисципліни «Фінансовий менеджмент» є складовою частиною освітнього процесу. Таку форму навчання можна розглядати як своєрідний тренажер, за допомогою якого студент проходить стажування в напрямку: ведення наукового дослідження; грамотного і логічного викладення матеріалу; аргументованого і зрозумілого висвітлення власної думки; застосування теоретичних знань для практичного вирішення конкретних фінансово-економічних завдань тощо.

Курсова робота за своєю сутністю є завершеним самостійним дослідженням здобувача вищої освіти за однією із важливих фінансових проблем. На підставі курсової роботи кафедра визначає рівень підготовки здобувача вищої освіти, ступінь оволодіння ним теоретичними знаннями та вміннями використовувати набуті в процесі навчання знання для виконання конкретного фінансового аналізу, прийняття раціональних фінансово- управлінських рішень.

Зміст такої учбової форми, як курсова робота, обумовлює її функції, базисом яких є надання здобувачам вищої освіти навичок:

- підбирати, систематизувати та аналізувати необхідну інформацію про діяльність об'єкту дослідження, проводити його економіко-фінансову діагностику;
- виявляти базові та похідні причини виникнення певних економічних явищ, з'ясовувати їх кількісний вплив на об'єкт дослідження;
- вести науковий пошук, узагальнювати різні методичні підходи та концепції, чітко аргументувати власну точку зору з досліджуваної проблеми;
- розробити пропозиції щодо вирішення існуючих на підприємстві проблем з урахуванням зарубіжного досвіду та обґрунтуванням

можливостей його застосування в умовах національних особливостей та традицій.

Метою і завданням курсової роботи є:

- закріплення, поглиблення та систематизація одержаних в процесі навчання знань з навчальної дисципліни «Фінансовий менеджмент»;
- відпрацювання навичок та вміння узагальнювати теоретичні матеріали і працювати з літературою;
- набуття навичок працювати із статистичними довідниками і аналізувати практичну фінансово-економічну інформацію;
- розвиток вміння чітко обґрунтовувати власні висновки, рекомендації та пропозиції, щодо вдосконалення існуючої практики в галузі досліджувальної проблеми;
- закріплення оволодіння здобувачем вищої освіти в ході навчання системним та комплексним підходом, сучасною методологією та методикою здійснення досліджень, інструментарієм та технологічними прийомами обґрунтування фінансово-економічних рішень.

Основні принципи виконання курсової роботи.

- ініціативність та добровільність у виборі студентом конкретної теми курсової роботи;
- обов'язковість виконання курсової роботи;
- самостійність у виконанні курсової роботи;
- індивідуальність консультування науковим керівником кожного студента по темі і змісту його курсової роботи;
- особиста відповідальність кожного студента за своєчасне і якісне виконання курсової роботи та дотримання встановленого даними методичними вказівками регламенту її написання.

Під час написання курсової роботи здобувачеві необхідно:

- продемонструвати глибоке розуміння теоретичних і організаційних основ фінансового менеджменту;
- вміння працювати з аналітичними даними, формувати бази даних, до

яких можна застосувати типові технології і алгоритми фінансових розрахунків щодо окремих аспектів формування і розподілу фінансових ресурсів;

- вміння застосувати системи і методи фінансового менеджменту в процесі дослідження фінансового стану підприємств;

- вміння аналізувати практику прийняття управлінських рішень щодо управління активами, капіталом, прибутком та інвестиціями діючих підприємств

У процесі написання курсової роботи студенти самостійно здійснюють збір необхідної інформації, її обробку, обґрунтування пропозицій щодо розглянутих питань, що є, по суті, одним із видів науково-дослідної роботи. Результати Виконання курсової роботи на високому теоретичному та практичному рівнях, її положення можуть бути базою для підготовки доповіді на науковій конференції, публікації студентських наукових праць.

1.2. Програмні компетенції, результати навчання, методи навчання та оцінювання.

Курсова робота з дисципліни «Фінансовий менеджмент» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти **компетентностей**:

<i>Компетентності відповідно до освітньо-професійної програми</i>	
<i>Інтегральна компетентність (ІК)</i>	
ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання у сфері фінансів, банківської справи та страхування, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.	
<i>Загальні компетентності (ЗК)</i>	<i>Спеціальні (фахові) компетентності (СК)</i>

<p>ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 3. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК 4. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ЗК 5. Здатність приймати обґрунтовані рішення.</p>	<p>СК 1. Здатність використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.</p> <p>СК 2. Здатність використовувати теоретичний та методичний інструментарій для діагностики і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.</p> <p>СК 3. Здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>СК 4. Здатність оцінювати дієвість наукового, аналітичного і методичного інструментарію для</p>
	<p>обґрунтування управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>СК 6. Здатність застосовувати міждисциплінарні підходи при розв'язанні складних задач і проблем у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>СК 7. Здатність до пошуку, використання та інтерпретації інформації, необхідної для вирішення професійних і наукових завдань у сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>СК 8. Здатність застосовувати інноваційні підходи в сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p>

Курсова робота з дисципліни «Фінансовий менеджмент» забезпечує набуття здобувачами вищої освіти наступних **результатів навчання**:

<i>Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми</i>
ПРН 1. Використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.
ПРН 2. Знати на рівні новітніх досягнень основні концепції і методології наукового пізнання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
ПРН 3. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.
ПРН 4. Відшукувати, обробляти, систематизувати та аналізувати інформацію, необхідну для вирішення професійних та наукових завдань в сфері фінансів, банківської справи та страхування.
ПРН 6. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень усно і письмово, брати участь у фахових дискусіях.
ПРН 7. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
ПРН 8. Вміти застосовувати інноваційні підходи у сфері фінансів, банківської справи та страхування та управляти ними.
ПРН 9. Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
ПРН 10. Здійснювати діагностику і моделювання фінансової діяльності суб'єктів господарювання.
ПРН 11. Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень.

ПРН 12. Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи та страхування та оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

В процесі підготовки курсової роботи використовуються такі **методи навчання:**

студентоцентроване навчання;

репродуктивний метод;

пояснювально-ілюстративний метод;

евристичний метод;

методи стимулювання й мотивації навчальної роботи;

дослідницький метод, зокрема з проведенням презентацій;

метод проблемного викладу та проблемно-орієнтованого навчання, зокрема з проведенням презентацій;

метод самостійної роботи здобувачів та самостійного навчання, зокрема з вивченням оприлюднених навчальних матеріалів в системі Moodle;

методи організації й здійснення навчальної та наукової діяльності, що поєднує словесні, наочні і практичні методи, аудіювання тощо;

консультації з викладачами та керівником курсової роботи, самонавчання, підготовка курсової роботи.

В процесі підготовки та захисту курсової роботи використовуються такі **методи оцінювання:**

- оцінювання участі здобувачів у науково-практичних заходах, тренінгах за участь у тематичній дискусії, за виступ із презентацією науково-дослідної роботи;

- оцінювання презентації результатів виконання завдань та досліджень;

- оцінювання використання сучасних інформаційних технологій;

- оцінювання спроможності здобувача працювати самостійно та в команді;
- оцінювання вміння застосовувати творчі підходи в процесі наукового пошуку інформації;
- оцінювання якості опрацювання здобувачем літератури, законодавчої бази та електронних джерел за темою дослідження;
- поточне та підсумкове оцінювання розділів курсової роботи. Оцінювання результатів виконання курсової роботи членами комісії та захист з урахуванням відгуку керівника.

1.3. Вимоги до написання курсових робіт.

1. Обрана тема курсової роботи має бути динамічною та актуальною.
2. Курсова робота – закінченим дослідженням.
3. За структурою курсова робота має складатися з теоретичної, аналогічної частини та пропозицій; зміст даних частин має відповідати певним вимогам (див.2.4)
4. Стиль роботи має бути науковим; мова – українська.

Оформлення курсової роботи має здійснюватися у відповідності із наданими рекомендаціями (див. 2.5)

Здобувач вищої освіти несе відповідальність за дотримання встановлених вимог до курсової роботи і регламенту її виконання. Позитивний результат захисту курсової роботи є необхідною умовою допуску здобувача вищої освіти до екзамену з відповідної дисципліни.

1.4. Основні поняття наукової мови.

Приступаючи до виконання курсової роботи, як макромоделі наукової праці, необхідно перш за все засвоїти мову науки, яка є дуже специфічною. Від ступеня оволодіння категоріальним науковим апаратом залежить, наскільки точно, грамотно і розумно студент висловить свою думку, пояснить той чи інший факт, обґрунтує висновки та пропозиції.

Основу мови науки складають слова і словосполучення термінологічного характеру. Деякі з них наведені нижче:

Актуальність теми – ступінь її важливості в даний момент і в даній ситуації для вирішення даної проблеми (задачі)

Аспект – кут зору, під яким розглядається об'єкт (предмет) дослідження.

Аргументування – це логічний процес, суть якого полягає в тому, що в ньому обґрунтовується істинність судження.

Аналіз – є методом наукового дослідження шляхом розкладу предмета на складові частини.

Визначення – уточнення змісту понять, що використовуються.

Категорія - форма логічного мислення, в якій розкриваються внутрішні суттєві сторони та відношення предметів, що досліджуються.

Концепція – система поглядів на будь - що; основна думка, коли визначаються цілі та задачі дослідження і вказуються шляхи його ведення.

Класифікація – поєднання предметів, що досліджуються , за певним и ознаками в групи.

Метод дослідження - спосіб застосування старого значення для отримання нового значення.

Методологія пізнання – вчення про принципи, форми та засоби дослідницької діяльності.

Огляд економічної літератури – систематизація наукових даних (підходів) з будь-якої теми, що отримані в результаті аналізу першоджерел. Знайомить з сучасним станом проблеми та з її перспективами розвитку.

Об'єкт дослідження – процес або явище, яке породжує проблемну ситуацію.

Предмет дослідження – все те, що знаходиться в межах об'єкта дослідження в певному аспекті розгляду.

Поняття – це думка, в якій відображаються відмінні властивості предметів і відношень між ними.

Принципи – основне, вихідне положення будь - якої теорії, вчення, науки.

Проблема велика узагальнена численність сформульованих наукових питань, які охоплюють галузь майбутніх досліджень.

Судження – думка, за допомогою якої будь-що затверджується або заперечується.

Теорія сукупність узагальнених положень, які створюють науку або її розділ. Вона є формою синтетичного знання, в межах якої окремі поняття гіпотези і закони втрачають автономність і стають елементами цілісної системи.

Синтез - являє собою поєднання отриманих при аналізі частин у ціле.

II. Послідовність виконання курсової роботи.

2.1. Вибір теми.

Здобувач вищої освіти має право самостійно вибрати тему курсової роботи на основі рекомендованої тематики. Наведена тематика курсових робіт має орієнтований, рекомендований характер і може уточнюватись.

При виборі теми курсової роботи враховується:

- актуальність теми;
- можливість ефективного використання економічної інформації про досліджуваний об'єкт;
- професійні інтереси здобувача вищої освіти;
- можливість одержання, обробки та використання відповідних практичних матеріалів;
- напрямок сформованої науково – дослідницької роботи студента.

Здобувач вищої освіти може самостійно запропонувати власний варіант теми, що відсутній в орієнтованому переліку, але чітко дотримуючись професійної спрямованості фахової підготовки. В такому разі кафедра розглядає мотиви та обґрунтування запропонованої студентом теми.

Виконання курсової роботи з однієї теми кількома здобувачами вищої освіти можливе лише в межах як комплексної курсової роботи з чітким виділенням завдань кожного з виконавців або ж, як що мова йде про різноаспектні дослідження однієї проблеми, що відображається у назві роботи та її змісті. Дана умова є обов'язковою, якщо вона не виконується, такі курсові роботи до захисту не допускаються.

Обрана здобувачем вищої освіти тема має бути узгоджена з викладачем кафедри – науковим керівником і наведена в письмовій заяві. Уточнення або зміна теми курсової роботи можливі лише в окремих випадках при достатньо аргументованих причинах з дозволу наукового керівника. Закріплення за здобувачем вищої освіти теми курсової роботи та призначення наукового керівника оформлюються рішенням кафедри і наказом по університету..

Обравши тему курсової роботи здобувач вищої освіти має з'ясувати:

- в чому полягає мета, певні аспекти та конкретні задачі дослідження;
- за допомогою яких прийомів і методів буде їх вирішувати;
- що стане об'єктом та предметом дослідження.

2.2. Основні етапи написання курсової роботи.

Після затвердження теми курсової роботи здобувач вищої освіти складає план роботи, узгоджує його з науковим керівником та розробляє індивідуальний план послідовності виконання курсової роботи з урахування регламенту.

В курсових роботах рекомендується використовувати фактичні матеріали із статистичних щорічників по народному господарству України та інших довідників для фінансового аналізу з досліджуваних проблем.

Виконання курсової роботи після вибору її теми включає такі етапи:

- ознайомлення із законодавчими, нормативними і інструктивно - методичними матеріалами з досліджених питань;
- складання та узгодження з науковим керівником плану роботи;
- пошук і опрацювання спеціальної літератури з тематики курсової роботи;
- формування загальної концепції дослідження, методичної послідовності та методики його здійснення;
- формування інструментарію дослідження та логічної структури його здійснення;
- дослідження теоретико-методологічних основ проблеми, критичний аналіз існуючих теоретичних основ та точок зору з полемічних питань досліджуваної проблеми та аргументація власних точок зору з дискусійних питань, що входять

до теми курсової роботи;

- визначення на основі даних проведення аналізу напрямів фінансів та конкретних резервів їх поліпшення щодо питань дослідження;
- творчий пошук нових методологічних та практичних рішень, спрямованих на удосконалення фінансів;
- написання розділів і параграфів курсової роботи, підготовка вступу, висновків, додатків, списку літератури;
- оформлення курсової роботи та підготовка до її захисту згідно з регламентом;
- захист курсової роботи.

2.3. Бібліографічний пошук літературних джерел

В процесі підготовки складання плану і написання курсової роботи здобувач вищої освіти підбирає та вивчає відповідні літературні джерела і складає бібліографію.

Перегляду мають підлягати всі види джерел, зміст яких пов'язаний з темою курсової роботи. До них відносяться матеріали, які опубліковані в різних вітчизняних та зарубіжних виданнях, статистичні збірники, Закони і Постанови Верховної ради і Кабінету Міністрів України, а також фактичні статистичні (планові, прогнозні) та бухгалтерські дані по досліджуваному підприємству.

Для самостійного пошуку літературних джерел здобувач вищої освіти використовує бібліографічні каталоги (алфавітний та систематичний), бібліографічні довідники, літописи, реферативні журнали, внутрішньо книжкові та після статейні списки літератури, а також автоматизовані інформаційно – пошукові системи, бази та банки даних.

В процесі пошуку літературних джерел здобувачу вищої освіти рекомендується вести відповідну картотеку, де на окремому аркуші, який має свою літеру алфавіту, необхідно записати автора (прізвище якого починається з цієї літери), назву статті (книги), місце та рік видання, номер сторінок, з яких взята цитата, а також бібліографічний шифр (на випадок, якщо ще раз необхідно буде звернутися до даного джерела інформації). Нижче під цією інформацією,

студент робить відповідні нотатки, конспективні записи, виписки з тексту, цифрові дані.

При вивченні літератури не слід прагнути тільки до запозичення матеріалу. Паралельно слід осмислювати знайдену інформацію. Цей процес повинен відбуватися протягом всієї роботи над темою, тоді власні думки, що виникають в ході опрацювання зібраного матеріалу, стають основою для власних спостережень, винаходів, висновків.

При викладенні матеріалу по обраній темі використовується не вся інформація, а тільки та її частка, яка має безпосереднє відношення до теми курсової роботи і тому є більш цінною та корисною.

Попереднє ознайомлення з досліджуваною проблемою на основі літературних джерел є основою для складання плану курсової роботи.

2.4.Складання плану курсової роботи

План курсової роботи здобувач вищої освіти складає самостійно і погоджує його з науковим керівником. Такий план в основних рисах характеризує предмет дослідження, але в подальшому (в залежності від специфіки діяльності підприємства, що досліджується, від особливостей обліку та практики ведення господарської діяльності) він може уточнюватися, залишаючи основне завдання роботи незмінним.

План складається з переліку вузлових питань, що пов'язані внутрішньою логікою дослідження з темою.

При складанні плану базові питання необхідно розмістити в такій послідовності, яка б дозволяла знайти найбільш логічну і прийнятну для даного дослідження схему викладення матеріалу.

Позитивно зарекомендувала себе практика, коли здобувач перш, ніж прийняти до роботи остаточний план, складає **план - проспект**, в якому крім назв розділів роботи тезисно викладено їх зміст. Це вдосконалює логіку і дозволяє оцінити необхідність та кількість мілких частин розділу-параграфів.

В процесі складання плану, а також в подальшій співпраці науковий керівник надає здобувачу вищої освіти наукову і методичну допомогу, вносить певні корективи до плану, надає рекомендації про доцільність висвітлення того чи іншого питання в контексті обраної теми, систематично контролює виконання роботи.

План курсової роботи включає три розділи, в кожному з яких можуть бути виділені параграфи по розгляду взаємозв'язаних, логічно та послідовно викладених питань, які дозволяють розкрити як відповідну проблему, так і тему в цілому; висновки; список використаних джерел; додатки. Рекомендовані плани курсової роботи наведені в додатку А.

2.5. Структура курсової роботи. Зміст основних її складових

Оскільки курсова робота є кваліфікаційною працею, її оцінюють не тільки за змістом теоретичного і практичного матеріалу, актуальністю теми, а й за рівнем загально методичної підготовки, що перш за все знаходить своє відображення в композиції роботи.

Традиційно склалася певна композиційна структура курсової роботи, основними елементами якої в порядку їх розташування є наступні:

1. Титульна сторінка
2. Зміст.
3. Вступ.
4. Розділи основних частин.
5. Висновки.
6. Література.
7. Додатки.

Титульна сторінка є першою сторінкою курсової роботи і заповнюється суворо за встановленою формою (див. додаток Б).

Вступ. В цій частині курсової роботи обґрунтовується актуальність та практичне значення теми, ступінь її дослідження, мета і задачі; визначається об'єкт, предмет та

методологічна основа дослідження, характеризуються джерела одержаної інформації. Об'єм цієї частини роботи-2-3 сторінки.

Розділ 1.

Дана частина роботи повинна містити теоретико-методологічні положення обраних для дослідження питань.

Цей розділ слугує теоретичною основою та передумовою дослідження конкретно – економічних, прикладних аспектів теми, тому питання, що розглядаються в теоретичному розділі роботи, повинні стати своєрідною базою для прикладного дослідження, яке буде здійснюватися в другому розділі.

Виконання даної роботи дозволить здобувачу вищої освіти отримати цілісну, завершену наукову працю.

Вивчаючи теоретичні основи певних проблем, здобувач вищої освіти повинен здійснити огляд економічної літератури. Присутність такого матеріалу в роботі має показати ґрунтовне знайомство здобувача вищої освіти із спеціальною літературою, його вміння систематизувати джерела, критично їх розглядати, аналізувати різні підходи, що існують в науковій думці, виділяти суттєве, робити власні аргументовані висновки.

Бажано наводити фактичні статистичні дані, які відображають тенденції змін відповідних економічних явищ на макрорівні (України та світу в цілому) і дозволяють визначити особливості зовнішнього соціально - економічного клімату.

Розділ 2

Другий розділ курсової роботи є основною її частиною. Враховуючи це, в ній обов'язково повинен бути використаний статистичний матеріал, який підтверджує важливість досліджуваних питань. Вагомості курсовій роботі надає використання матеріалів з практики роботи конкретної організації (страхової компанії, банківської установи). Ці матеріали треба оформити у вигляді таблиць, графіків, діаграм і обов'язково їх проаналізувати. Аналітичні розрахунки мають бути здійснені за 2-3 роки. Результати такого аналізу дозволять виявити тенденції і причини змін певних показників, напрямки вирішення існуючих проблем.

Бажано порівняти показники діяльності підприємств, організацій з відповідними середньо галузевими показниками, з показниками конкурентів. Таке порівняння, дасть змогу охарактеризувати ринкову позицію підприємства, його можливості для подальшого розвитку і шанси в конкурентній боротьбі.

Представлені в курсовій роботі таблиці і графічний матеріал мають бути наочними і зручними для читання.

Для того, щоб робота мала високий рівень оцінки, необхідно виявити і кількісно визначити взаємозв'язки між економічними процесами і явищами, що дозволить комплексно вивчити проблему і отримати підстави для пошуку шляхів покращення діяльності підприємства.

Другий розділ необхідно розподіляти на 2-3 підрозділи.

Обсяг другого розділу має бути в межах 30-35 % від загального обсягу основної частини роботи

Розділ 3

Третій розділ є логічним завершенням курсової роботи. В ньому здобувач вищої освіти, виходячи з результатів, проведеного в II розділі аналізу, самостійно розробляє пропозиції щодо усунення проблем та покращення фінансового становища на підприємстві. Надані рекомендації мають бути обґрунтованими, в зв'язку з чим здобувач вищої освіти (там, де це можливо) розраховує ефект (економічний, фінансовий, соціальний) від впровадження даного заходу. В ньому повинні бути наведені власні пропозиції здобувача вищої освіти по вдосконаленню управління фінансами, з належними обґрунтуваннями та рекомендаціями.

Зміст всіх розділів основної частини повинен відповідати темі курсової роботи і повністю її розкривати. Ці розділи повинні відобразити вміння здобувача вищої освіти стисло, логічно та аргументовано вести дослідження, оформлення якого повинно відповідати існуючим вимогам.

Рекомендований обсяг третього розділу має бути в межах 35-40 % від загального обсягу основної частини роботи.

Висновки, які студент викладає на 3-4 сторінках, містять послідовне

викладення отриманих результатів дослідження і їх співвідношення із загальною метою та конкретними завданнями, які були окреслені на початку роботи.

Об'єм курсової роботи – 45-60 сторінок комп'ютерного тексту. Максимальний обсяг курсової роботи 70 – 80 сторінок. Разом з тим курсова робота може бути виконана в рукописному вигляді. Наявність таблиць, графіків, схем, рисунків має бути доречною, а їх кількість - оптимальною.

2.6. Оформлення курсової роботи

Курсова робота виконується державною мовою, повинна бути стилістично, грамотно, а також технічно правильною й акуратно оформлена.

Зміст оформляється у вигляді переліку назв розділів роботи, для кожного з яких вказується відповідний номер початкової сторінки тексту.

Курсова робота має бути віддрукована чітко, охайно, без помарок та виправлень.

Текст роботи треба розміщувати тільки з одного боку аркуша, на білому папері формату А4 (210x297 мм), залишаючи поля зліва не менше 30 мм, справа – не менше 10 мм, зверху та знизу – не менше 20 мм. Удрукованому варіанті на одній сторінці тексту міститься 38-40 рядків по 68 70 знаків у кожному.

Викладення тексту кожного розділу та підрозділу, а також вступу та завершення слід починати з нової сторінки.

Відстань між заголовками та текстом не повинна перевищувати 20 мм.

Переноси слів у заголовках не дозволяються. Якщо заголовок складається з двох речень, то їх розділяють крапкою. Крапка наприкінці заголовка не ставиться.

Скорочення слів у тексті, крім загальноприйнятих, не допускається. Розділи починаються порядковими номерами арабськими цифрами (1,2,3), підрозділи позначаються номером розділу та підрозділу через крапку (1.1, 1. 2., або 2. 1, 2. 2, 2. 3 тощо).

Нумерація сторінок має бути наскрізною : номер сторінки проставляється арабськими цифрами у правому верхньому кутку, але на титульному аркуші (перша сторінка курсової роботи) номер проставляти не слід.

Формули, які приводяться в роботі, в рукописному варіанті слід вписувати чорним чорнилом (пастою) і нумерувати арабськими цифрами. Порядковий номер приводиться в круглих дужках праворуч від формули. Він повинен складатися з номеру розділу та порядкового номеру формули, розділених крапкою. Наприклад : (1.3) означає третю формулу першого розділу.

Допускається й інший підхід до нумерації формул: усі формули, вміщені в текст курсової роботи, нумеруються наскрізно, підряд з першої до останньої.

Наприклад : (5) означає п'яту формулу, вміщену у тексті роботи.

Нумерацію формул здійснюють окремо від нумерації таблиць та нумерації рисунків.

Цифровий матеріал, який студент вважає за доречне вмістити у текст курсової роботи, як правило, подається у табличній формі. Кожна таблиця повинна мати заголовок (найменування), що відображає її зміст. Нумерація таблиць здійснюється таким чином: справа над заголовком з прописної з прописної букви пишуть слово "Таблиця" та її порядковий номер (знак "№" перед цифрою не ставиться). Номер таблиці складається з номеру розділу та порядкового номеру таблиці в даному розділі. Наприклад: таблиця 1.3- третя таблиця першого розділу.

Допускається й інший підхід до нумерації табличного матеріалу: всі таблиці, вміщені у роботу, нумеруються наскрізно, підряд з першої до останньої.

Наприклад: Таблиця 4- четверта таблиця, вміщена у текст курсової роботи .

Нумерацію таблиць здійснюють окремо від нумерації формул та нумерації рисунків.

При оформленні таблиць слід дотримуватись певних правил. Так, у випадку переносу таблиці та її продовження на наступній сторінці (в цьому випадку у правому верхньому кутку сторінки пишуть "Продовження табл." і ставлять той же порядковий номер; не повторюючи заголовку таблиці та найменування граф, вказують номери граф та продовжують таблицю).

Якщо всі показники, вміщені у таблицю , мають одну й ту ж одиницю виміру, то її виносять у заголовок таблиці. Якщо використовуються показники з різними

одинацями виміру, то відповідних графах або рядках таблиці одиниці виміру наводять окремо.

Таблицю вміщують у текст після першого посилання на неї. Розрахункові таблиці, що мають великий обсяг, не рекомендується вміщувати в текст основної частини, доцільніше винести їх у додатки, але з обов'язковими посиланнями на них у тексті

Посилання в тексті мають бути на всі таблиці. Вміщувати у курсову роботу таблиці, що не мають заголовків, нумерації, або на які відсутні посилання у тексті, не дозволяється.

Ілюстративний матеріал у формі схем, діаграм, графіків тощо, вміщений у основну частину курсової роботи, оформляється наступним чином: знизу під ілюстрацією з прописної букви пишуть слово "Рис"., проставляють порядковий номер, ставлять крапку (знак "№" перед цифрою не ставиться). Далі, продовжуючи той самий рядок, з великої літери вписують назву рисунка, яка повинна відображати його зміст.

Номер рисунка складається з номеру розділу та порядкового номеру рисунка у даному розділі (наприклад: Рис.2.1. –перший рисунок другого розділу).

Допускаються й інший підхід до нумерації ілюстративного матеріалу : усі рисунки, вміщені в роботу, нумеруються наскрізно, підряд з першого до останнього (наприклад: Рис.8.- восьмий рисунок, вміщений у текст курсової роботи).

Нумерація рисунків ведеться окремо від нумерації таблиць та нумерації формул.

Ілюстративний матеріал вміщується у відповідний підрозділ тільки після посилання на нього. В тексті курсової роботи мають бути присутніми посилання на всі вміщені рисунки.

В тексті обов'язково мають бути зроблені посилання на джерела, з яких була запозичена будь-яка статистична інформація, рисунки таблиці, а також цитати, що їх наведено в курсовій роботі. Посилання на першоджерела можна здійснювати у висновках, що роблять знизу під текстом на відповідній сторінці (у виносці вказуються: прізвище та ініціали автора, найменування джерела, видавництво, рік видання та сторінка). Інший спосіб полягає у використанні квадратних дужок, в

яких зазначається порядковий номер джерела у списку використаної літератури та відповідна сторінка (наприклад:[6,с. 17]).

Перелік джерел інформації, що була використана під час виконання курсової роботи, укладають у встановленій послідовності:

1. Закони України.
2. Інструкції та нормативні акти, видані Міністерством фінансів України, галузевими міністерствами, іншими установами та відомствами.
3. Наукова, навчально – методична, спеціальна література, видана українською або англійською мовами.
4. Наукова, навчально – методична, спеціальна література, видана іноземними мовами.

По кожному з перелічених підрозділів списку літератури першоджерела вміщуються у перелік в алфавітному порядку (згідно з українським або латинським – для іншомовних видань алфавітом.)
Набір елементів бібліографічного списку літературних джерел різних видів (Закон України, підручник, навчальний посібник, монографія, стаття, перекладене видання, статистичний щорічник, оригінальне зарубіжне видання).

Додатки до курсової роботи оформляють наступним чином: у правому верхньому кутку аркуша з прописної букви пишуть слово “Додаток” та вказують його порядковий номер (знак “№” перед цифрою не ставиться). Послідовність вміщення додатків визначається порядком появи посилань на них у тексті. Нумерація додатків здійснюється наскрізно, підряд, від першого до останнього, арабськими цифрами.

Усі додатки, незалежно від їх характеру (звітні форми, аналітично розрахункові таблиці, громіздкі ілюстративні схеми, комп’ютерні розрахунки тощо), повинні мати заголовок, у якому відображено зміст інформації, що й має той чи інший додаток.

Оформлена у відповідності до сформульованих вимог та повністю укомплектована курсова робота повинна бути переплетена (зброшурована).

На першій та на останній сторінці здобувач вищої освіти повинен поставити свій підпис та дату остаточного завершення роботи.

2.7. Організація захисту та критерії оцінювання курсової роботи

Виконана курсова робота у встановлений термін подається на кафедру та після реєстрації передається науковому керівнику для рецензування.

В процесі перевірки курсової роботи керівник робить письмові зауваження, зрозумілі помітки, виправлення, відмічає позитивні сторони роботи та недоліки, які треба ліквідувати до захисту.

Курсові роботи, зміст яких відповідає вимогам, допускаються до захисту, про що викладачем робиться відмітка в листі оцінювання. При необхідності курсова робота доопрацьовується згідно з зауваженнями, а потім допускається до захисту.

Захист курсової роботи здійснюється прилюдно, перед комісією. Процедура захисту передбачає стислий / до 7 хвилин / виклад здобувачем вищої освіти основних результатів проведеного дослідження та пропозиції. Після доповіді здобувач вищої освіти відповідає на усі запитання членів комісії. В процесі захисту можуть використовуватись таблиці, схеми, графіки.

В ході захисту комісія оцінює глибину знань здобувача вищої освіти по досліджуваній темі, його вміння вести дискусію, відповідати на запитання, обґрунтовувати та відстоювати свою власну точку зору.

Склад комісії по захисту курсових робіт (два – три викладачі кафедри) вказується у відповідному наказі по університету.

Рішення про оцінку по захисту курсової роботи приймається комісією. Оцінка вноситься в відомість та залікову книжку здобувача вищої освіти і перегляду (пере захисту) не підлягає.

Результати захисту курсової роботи оцінюються за шкалою:

1. «Відмінно» (А), (90-100). Виставляється, якщо тема курсової роботи розкрита повною мірою, визначені основні категорії наукового дослідження. Робота виконана самостійно, містить аналіз практичних проблем. Представлений у ній матеріал свідчить про глибоке розуміння автором порушених питань. Виклад матеріалу роботи відрізняється логічною послідовністю, посиланнями на літературні і нормативні джерела, завершується конкретними висновками. Курсова робота оформлена акуратно, відповідно до вимог.

2. «Добре» (В, С), (75-89). Виставляється, якщо розкритий основний зміст теми, робота виконана переважно самостійно, містить аналіз практичних проблем. Зміст розкриває тему курсової роботи, визначені основні параметри апарату дослідження. Зміст підрозділів розкриває тему курсової роботи. Викладений у ній матеріал свідчить про достатньо глибоке розуміння автором порушених питань. Виклад матеріалу роботи відрізняється логічною послідовністю, посиланнями на літературні і нормативні джерела, завершується конкретними висновками. Курсова робота оформлена акуратно, відповідно до вимог.

3. «Задовільно» (D, E), (55-74). Виставляється, якщо тема курсової роботи розкрита частково, робота виконана в основному самостійно, містить елементи аналізу досліджуваної проблеми. Зміст частково розкриває тему курсової роботи, не повністю визначені основні параметри наукового апарату. Зміст розділів і підрозділів частково розкриває тему курсової роботи. Не всі порушені питання викладені достатньо глибоко, є порушення логічної послідовності, посилання на літературні і нормативні джерела не відповідають новим вимогам. Курсова робота оформлена з порушеннями.

4. «Незадовільно» (FX, F), (1-54). Виставляється, якщо не розкрита 10 тема курсової роботи. Робота виконана не самостійно, має описовий характер. Її матеріал викладений без логічної послідовності, фрагментарно; зміст не відповідає темі курсової роботи та не розкриває розділи і підрозділи, не визначені основні параметри апарату. Посилання на літературні і нормативні джерела оформлені з грубими порушеннями. У випадку отримання здобувачем вищої освіти при захисті курсового проекту (роботи) оцінки «незадовільно» (FX, F) рішенням кафедри йому може бути запропонована нова тема і новий термін виконання курсової роботи. Здобувачі вищої освіти, які без поважної причини не подали курсову роботу у визначений термін або не захистили її, вважаються такими, що мають академічну заборгованість.

Рекомендований список літератури

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Александрова М. М., Бардаш С. В., Бородкін О. С. [та ін.]. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. [3-є вид., переробл. і доповн.]. Київ: Центр навч. л-ри, 2004. 531 с.
2. Бігдан І. А., Лачкова Л. І., Лачкова В. М., Жилиякова О. В. Фінансовий менеджмент: електрон. навч. посіб. Харків: ХДУХТ, 2017. 197 с.
3. Білик М. Д., Павловська О. В., Притуляк Н. М., Невмержицька П. Ю. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Київ: КНЕУ, 2005. 592 с.
4. Гончаров А. Б. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Харків: ВД “ІНЖЕК”, 2004. 238 с.
5. Ганечко І. Г., Ситник Г. В., Андрієць В. С. [та ін.]. Фінансовий менеджмент: методика розв’язання практичних завдань: навч. посіб. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. 244 с.
6. Грідчина М. В. Финансовый менеджмент: курс лекций. [2 изд., перераб. и дополн.]. Киев: МАУП, 2002. 160 с.
7. Грідчина М. В. Управління фінансами акціонерних товариств : навч. посіб. Київ: АСК, 2005. 384 с.
8. Данилюк М. О., Савич В. І. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Київ : Центр навч. л-ри, 2004. 204 с.
9. Деєва Н. М., Олійник В. Я., Григораш Т. Ф. Управління корпоративними фінансами: навч. посіб. За ред. Н. М. Деєвої. Київ: Центр уч. л-ри, 2007. 200 с.
10. Кнейслер О. В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2008. 240 с.
11. Кузнецова С. А. Фінансовий менеджмент [текст]: навч. посіб. / С. А. Кузнецова. – К.: «Центр учбової літератури», 2014. – 12 с
12. Ситник Л.С. Фінансовий менеджмент: навч. Посібник для студ.вищих навч. Закладів/ Л.С. Ситник. – К.: ЦУЛ, 2006. – 352с. 232
13. Фінансовий менеджмент: підручник / [Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д. та ін.] – К.: КНЕУ, 2005. – 535 с.
14. Фінансовий менеджмент: методика розв’язання практичних завдань : навч. посіб. / І.Г. Ганечко, Г.В. Ситник, В.С. Андрієць та ін. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2015. – 244 с.
15. Фінансовий менеджмент: навч. посібник/ за ред. В.М. Бороноса. – Суми. Вид-во СумДУ. – 2012. – 539с.
16. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: підручник / В.М. Шелудько. – К.: Знання, К.2013. – 375с.
17. Школьник І.О. Фінансовий менеджмент: навч. посібник / І.О. Школьник. – К.: Ліра, К. 2015. – 301с.
18. Яловой Г.К. Фінансовий менеджмент: сучасні інформаційні технології: Посібник. – К.: ЦНЛ. – 2005. – 450 с.
20. Фінансовий менеджмент: Підручник / За ред. А.М. Поддєрьогіна. — К.: КНЕУ, 2005. — 627 с.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Бердинець М. Д. Фінансовий менеджмент у малому бізнесі [текст] навч. посіб. / М. Д. Бердинець, А. В. Сурженко. – К.: «Центр учбової літератури», 2016. – 352 с.
2. Богданюк О. В., Волочай Ю. В. Оцінка формування грошових коштів підприємства з метою ефективного управління його фінансовою діяльністю. Молодий вчений. 2017. № 6 (46). С. 387–390.
3. Брігхем Є. Основи фінансового менеджменту. Київ: Молодь, 1997. 1000 с. Василенко В. О. Антикризове управління підприємством: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2003. 560 с.
4. Василик Д. О. Оцінка ефективності інвестиційних проектів. Фінанси України. 2005. № 6. С. 93–98.
5. Гайдаржийська О. М., Рибак О. М., Чайковська А. О. Дослідження структури власного капіталу підприємства та особливостей його формування. Інфраструктура ринку. 2017. Вип. 6. Долінський Л. Б. Фінансові обчислення та аналіз цінних паперів: навч. посіб. Київ: Майстер-клас, 2005. 192 с.
6. Дячек С. М. Фінансовий менеджмент: навч.-метод. посіб. [2-е вид., переробл. і доповн.]. Житомир: ЖДТУ, 2008. 168 с.
7. Дячек С. М., Александрова М. М., Виговська Н. Г. [та ін.]. Сучасні методи нейтралізації ризиків суб'єктів господарювання. Розвиток фінансів в умовах відкритої економіки: кол. моногр. Житомир: ПП "Рута", 2012. С. 115–146.
8. Євтух О. Т., Євтух О. О. Фінансовий менеджмент для магістрів і не тільки: навч. посіб. Київ: Центр уч. л-ри, 2011. 408 с.
9. Заболотний Г. М., Коровій В. В., Мартинюк П. С., Ступницький А. М. Стратегічна реструктуризація підприємств: навч. посіб. Вінниця: Книга-Вега, 2003. 304 с.
10. Зятковський І. В. Фінансове оздоровлення підприємств: теорія і практика: моногр. Тернопіль: Екон. думка, 2003. 344 с.
11. Іванюта С. М. Антикризове управління: навч. посіб. Київ: Центр уч. л-ри, 2007. 288 с.
12. Івченко Л. В., Удовик Н. Л. Власний капітал: джерела формування та функції. URL: <http://molodyvchenu.in.ua/files/journal/2016/1/13.pdf>.
13. Коваленко В. В., Суганяка М. В., Фучеджи В. І. Антикризове фінансове управління в системі суб'єктів економічної діяльності: методи та інструменти оцінювання: моногр. Одеса, 2013. 381 с.
14. Коваленко Л. О., Ремньова Л. М. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Київ: Знання, 2005. 485 с.
15. Костирко В. С. Програмне забезпечення фінансового менеджменту: навч. посіб. Київ: Центр навч. л-ри, 2006. 192 с.
16. Крайник О. П., Клепикова З. В. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. Львів, Київ: Інтелект: Дакор, 2001. 260 с.
17. Квасницька Р.С. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: Навч. посіб. – Львів, «Магнолія 2006», 2013. – 631 с.
18. Крамаренко Г. О., Чорна О. Є. Фінансовий менеджмент: підруч. Київ: ЦУЛ, 2009. 520 с.

19. Лахтіонова Л. А. Фінансовий аналіз суб'єктів господарювання. Київ: КНЕУ, 2008. 387 с.
20. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: підруч. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. 824 с.
21. Лігоненко Л. О., Новікова Н. М. Управління дебіторською заборгованістю підприємства: навч. посіб. Київ: КНТЕУ, 2005. 275 с.
22. Лігоненко Л. О., Ситник Г. В. Управління грошовими потоками: навч. посіб. Київ: КНТЕУ, 2005. 255 с.
23. Лукасевич И. Я. Финансовый менеджмент. Киев: Эксмо, 2012. 768 с.
24. Ляшенко Г. П. Управління капіталом підприємства: конспект лекцій. Ірпінь: Акад. ДПС України, 2001. 346 с.
25. Мартиненко В. П. Сценарне моделювання антикризових дій на підприємстві. Вісник Української академії банківської справи. 2001. № 2 (11). С. 90–94.
26. Матюшенко І. Ю. Основи фінансового менеджменту: навч. посіб. За ред. В. П. Божко. Київ: Центр навч. л-ри, 2003. 220 с.
27. Методика проведення поглибленого аналізу фінансово-господарського стану підприємств та організацій: затв. наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій № 81 від 27.06.1997 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-97>.
28. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства: затв. наказом М-ва економіки та європ. інтеграції України № 10 від 17 січ. 2001 р. / Податки та бухгалтерський облік. 2001.
29. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства: затв. наказом М-ва економіки України № 14 від 19 січ. 2006 р. (зі змінами, внес. наказами М-ва економіки України № 81 від 6 берез. 2006 р. та № 1361 від 26 жовт. 2010 р.). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06>.
30. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності : наказ М-ва фінансів України № 433 від 28 берез. 2013 р. URL: <https://dtkk.com.ua/show/2cid110035.html>.
31. Міжнародні стандарти фінансової звітності. URL: <http://minfin.gov.ua>.
32. Ніпіаліді О. Ю., Карпишин Н. І. Фінанси підприємств: навч. посіб. Тернопіль: Екон. думка, 2009. 226 с.
33. Поважний О.С. Корпоративне управління: Підручник / Поважний О.С., Орлова О.О. – К.: Кондор–Видавництво, 2013. – 244 с.
34. Давидов О. І. Зростання вартості підприємства як цільовий критерій управління / О. І. Давидов // Актуальні проблеми економіки. – 2014. – № 9. – С. 186–195.
35. Кнейслер О.В., Налукова Н.І. Фінансове адміністрування і менеджмент у системі управління фінансами суб'єктів господарювання // Наукові записки Національного університету «Острозька академія», серія «Економіка», вип. 24, 2013 р. – С. 169–173.
36. Ломачинська І.А. Формування сучасного концептуального підходу до

визначення сутності фінансів підприємств // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=2128>– № 6. – 2013. 233

37. Пасінович І.І. Проблема ідентифікації суб'єктів господарювання та фінансів підприємств / І.І. Пасінович, Л.В. Іванець // Регіональна економіка. – 2016. – №1.
38. Сич О. А. Дискримінантний аналіз і його застосування в прогнозуванні банкрутства підприємства [Текст] / О. А. Сич, І. І. Калічак // Молодий вчений. – 2017. — №2. С 333–339.
39. Чорна О.М., Мацнєва О.О. Концептуальні підходи до розвитку фінансів суб'єктів господарювання в Україні // Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції – 2011 – №3. – С. 26–32.
40. Загородній А.Г. Фінансовий словник. – 4-те вид. випр. та доп. / А.Г. Загородній, Г.Л. Вознюк, Т.С. Смовженко – К.: Т-во. «Знання», КОО; Л.: вид-во Львів. банк. ін-ту НБУ. – 2007. – 566 с.
41. Фінансовий менеджмент: навч. посіб. для студентів спеціальності 072 "Фінанси, банківська справа та страхування" / І.А. Бігдан, Л.І. Лачкова, В.М. Лачкова та ін. – Харків: ХДУХТ, 2017. – 202с.
42. Arnold G. Corporate financial management. London: Pitman Publishing, 1998. 1050 p.
43. Brealey R. A., Myers S. C. Principles of Corporate Finance. [6th ed.]. McGraw Hill, 2003.
44. Brigham E. F. Fundamentals of Financial management. [6th ed.]. N. Y.: The driden press, 1992. 950 p.
45. Brown L. Corporate Governance Study: The Correlation between Corporate Governance and Company Performance / L. D. Brown, M. Caylor. – Institutional Shareholder Services. – 2004. – P. 89.
46. Copeland T., Koller T., Murrin J. Valuation: Measuring and Managing the Value of Companies. N. Y.: John Wiley & Sons, Inc., 1995. 558 p.
47. Madura J. International Financial Management [7th ed.]. Southwestern Pub. Co., 2002.
48. Zdrowomyslow N., Spies C., Gellink M. Sanierung in Krisenzeiten. Der Betriebswirtschaft. 1994. № 2. S. 25.

WEB-САЙТИ

1. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/>.
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу: <http://www.portal.rada.gov.ua>
3. Офіційний сайт Кабінету міністрів України. – Режим доступу: // <http://www.kmu.gov.ua>
4. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://me.gov.ua>

5. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/>.
6. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/>.
7. Офіційний сайт Асоціації українських банків [режим доступу: <http://www.aub.com.ua>].
8. Офіційний сайт державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
9. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського: www.nbuv.gov.ua
10. LIGA.NET Финанси: <http://biz.liga.net/industriya/>
11. Україна фінансова: <http://www.ufin.com.ua/index.htm>
12. Офіційний сайт Національного банку України // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.bank.gov.ua
13. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
14. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р № 463-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.zakon0.rada.gov.ua.
15. Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib-gw.univ.kiev.ua>.
16. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>.

ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ

1. Науковий журнал «Бізнес інформ». Режим доступу: <https://www.business-inform.net/main/>
2. Науковий журнал «Економіка і прогнозування». Режим доступу: <http://eip.org.ua/>
3. Науковий журнал «Глобальні та національні проблеми економіки». Режим доступу: <http://global-national.in.ua/pro-zhurnal>
4. Збірник наукових праць «Стратегія економічного розвитку України». Режим доступу: <http://sedu.kneu.edu.ua/>
5. Науковий журнал «Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право». Режим доступу: <http://zt.knteu.kiev.ua>
6. Науково-практичний журнал «Східна Європа: економіка, бізнес та управління». Режим доступу: <http://www.easterneurope-ebm.in.ua/>
7. Державна служба статистики України (Укрстат) // <http://www.ukrstat.gov.ua/>;
8. Національний інститут стратегічних досліджень НАН України // <http://www.niss.gov.ua/>
9. Рейтингове агентство «Кредит-Рейтинг» // <http://www.kredit-rating.ua/>.
10. Науково-практичний господарсько-правовий журнал «Підприємництво, господарство і право» : <http://pgr-journal.kiev.ua/>
11. Науковий журнал: «Бізнес інформ» : <https://www.business-inform.net/main/>

12. Інформаційно-аналітичний наукометричний журнал «Економіка. Фінанси. Право»: <http://efp.in.ua/uk>
13. Науковий журнал: «Економіка і прогнозування» : <http://eip.org.ua/>
14. Збірник наукових праць «Приватне право і підприємництво» : <https://ndippp.gov.ua/content/приватне-право-і-підприємництво>
15. Збірник наукових праць «Стратегія економічного розвитку України»: <http://sedu.kneu.edu.ua/>
16. Міжнародний науково - практичний журнал «Товари і ринки» <http://tr.knteu.kiev.ua>
17. Інвестиції: практика та досвід: Науково-практичне видання з економіки та державного управління: <http://www.investplan.com.ua/>
18. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право: Науковий журнал зареєстровано як фахове видання з економічних та юридичних наук. <http://zt.knteu.kiev.ua>
19. Вісник Національного банку України: <https://journal.bank.gov.ua/ua/issues>
20. Міжнародний науково-практичний журнал «Фінансовий простір»: <https://fp.cibs.ubs.edu.ua/index.php/fp/issue/archive>
21. Журнал «Фінанси України» : http://finukr.org.ua/?page_id=17
22. Фаховий науковий збірник «Вісник Університету банківської справи»: <https://visnuk.ubs.edu.ua/index.php/VISNUK>
23. Журнал «Облік і фінанси» : <http://www.afj.org.ua/ua/journals/>
24. Журнал «Фінансові ринки, інституції і ризики» : <https://armgpublishing.sumdu.edu.ua/ua/uajournals/uafmir/all-volumes-and-issues-of-fmir/>
25. Електронний журнал «Ефективна економіка» : <http://www.economy.nauka.com.ua/?n=5&y=2020>
26. Науковий журнал «Економіка: реалії часу»: <https://economics.opu.ua/journal>
27. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації: <http://ibo.tneu.edu.ua/index.php/ibo/issue/archive>
28. Бізнес-інформ: <http://www.business-inform.net/annotated-catalogue/>

ДОДАТОК А
РЕКОМЕНДОВАНА ТЕМАТИКА КУРСОВИХ РОБІТ З ДИСЦИПЛІНИ
«ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

1. Управління системою внутрішніх факторів формування грошових потоків підприємства.
2. Управління рухом та джерелами грошових коштів підприємства.
3. Формування та управління прибутком підприємства.
4. Управління формуванням та розподілом прибутку підприємства.
5. Управління фінансовими результатами підприємства.
6. Управління фінансовими результатами діяльності підприємства на підставі маржинального аналізу.
7. Управління операційним прибутком підприємства.
8. Управління оборотними активами підприємства.
9. Управління необоротними активами підприємства.
10. Дебіторська заборгованість в системі фінансового управління підприємством.
11. Управління та оптимізація структури капіталу підприємств.
12. Методи визначення та управління вартістю капіталу.
13. Порядок формування та управління власним капіталом підприємства.
14. Особливості формування та управління позиковим капіталом.
15. Управління ліквідністю та платоспроможністю підприємства.
16. Управління фінансовою стабільністю підприємства.
17. Оцінка та управління фінансовою стійкістю підприємства.
18. Управління діловою активністю підприємства.
19. Управління рентабельністю підприємства.
20. Управління кредиторською заборгованістю підприємства.
21. Діагностика ймовірності банкрутства підприємства та управління його неплатоспроможністю.
22. Фінансові аспекти санації підприємства-боржника.
23. Оцінка ефективності антикризового фінансового управління.
24. Управління кредитоспроможністю підприємства.
25. Управління інвестиційною привабливістю підприємства.
26. Управління портфельними інвестиціями підприємства.
27. Управління реальними інвестиціями підприємства в системі формування фінансових результатів.
28. Реструктуризація підприємств в системі антикризового фінансового управління.
29. Дивідендна політика компанії в системі управління фінансовою діяльністю підприємства.
30. Оцінка та управління фінансовими ризиками підприємства.
31. Організація стратегічного і оперативного фінансового контролінгу на підприємствах

32. Основні напрямки удосконалення політики управління оборотними активами.
33. Методи діагностики фінансової неспроможності підприємства.
34. Механізми проведення фінансової санації підприємства.
35. Розробка інвестиційної стратегії підприємства.
36. Управління фінансовими ризиками на підприємстві.
37. Організація фінансового менеджменту на підприємствах.
38. Методи і моделі прогнозування банкрутства підприємств.
39. Розробка і впровадження ефективної дивідендної політики на підприємстві.
40. Методологічні і практичні засади впровадження фінансового контролінгу на підприємстві.
41. Методи і механізми оцінки ефективності фінансових інвестицій.
42. Роль фінансового аналізу і фінансової діагностики в оптимізації управління фінансами підприємства.
43. Впровадження адекватної ринковим умовам системи управління витратами на підприємстві.
44. Фінансові критерії оптимізації асортиментної структури виробничої програми.
45. Амортизаційна політика підприємства як джерело інвестиційних ресурсів.
46. Методи і моделі управління запасами на підприємствах.
47. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємств.
48. Методологічні підходи до оцінки вартості підприємств.
49. Методи профілактики фінансових ризиків в ринкових умовах.
50. Впровадження системи бюджетування на підприємствах.
51. Управління портфелем цінних паперів.
52. Наукові засади інтегральної оцінки фінансового стану підприємств.
53. Управління дебіторською заборгованістю на підприємствах.
54. Теорія портфельного інвестування.
55. Механізми антикризового фінансового управління на підприємстві.
56. Інформаційна база фінансового менеджменту.
57. Особливості складання й аналізу консолідованої фінансової звітності.
58. Вибір ефективних джерел фінансування діяльності фірми.
59. Управління грошовими коштами на підприємствах.
60. Управління фінансовою безпекою підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища
61. Фінансування підприємств за рахунок позикового капіталу.
62. Теоретичні джерела фінансової діяльності підприємств.
63. Особливості фінансової діяльності суб'єктів господарювання різних організаційно-правових форм.
64. Формування системи комплексної оцінки інноваційноінвестиційних проектів у виробництві.
65. Актуальні проблеми інтеграції капіталу в умовах науковотехнічного прогресу.
66. Методи і форми державної фінансової підтримки санації підприємств.
67. Фінансовий механізм підприємства.
68. Аналіз фінансових ресурсів підприємств.

69. Аналіз й управління фінансовою стійкістю підприємства в ринкових умовах.
70. Розробка плану фінансового оздоровлення неплатоспроможного підприємства.
71. Розробка фінансової стратегії підприємства.
72. Кредитування підприємств в основні та оборотні фонди.
73. Оцінка кредитоспроможності підприємства.
74. Сучасні підходи до формування політики управління оборотними активами на підприємствах.
75. Моделювання в системі фінансового менеджмен

ДОДАТОК Б

ЗРАЗОК ТИТУЛЬНОГО АРКУША

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Навчально – науковий інститут бізнесу і фінансів

Кафедра фінансів, банківської справи, страхування та електронних платіжних систем

КУРСОВА РОБОТА

з дисципліни «ФІНАНСОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

(назва дисципліни)

на тему:

Здобувач групи
напряму підготовки 07 «Управління
та адміністрування»
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа, страхування та
фондовий ринок»

_____

(прізвище та ініціали)
Керівник

_____

(посада, вчене звання, науковий ступінь,
прізвище та ініціали)
Національна шкала _____

Кількість балів: _____

Оцінка: ECTS _____

Члени комісії

_____

_____

_____

_____

_____

_____

ДОДАТОК В

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ НА КУРВОВУ РОБОТУ

ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ «ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

(назва вузу)

Факультет, інститут Навчально – науковий інститут бізнесу і фінансів

Кафедра Фінанси, банківська справа, страхування та електронні платіжні системи

Напрямок підготовки 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

ЗАВДАННЯ НА КУРСОВУ РОБОТУ

Здобувача (ки)

(прізвище, ім'я, по-батькові)

з дисципліни

Тема роботи

Дата видачі завдання

Дата захисту здобувачем завершеної роботи

Зміст теоретичного розділу роботи

Зміст аналітичного розділу роботи

Зміст рекомендаційного розділу роботи

Керівник роботи

(підпис)

Здобувач

(підпис)

_____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

_____
(прізвище, ім'я, по-батькові)

ДОДАТОК Г

ОРІЄНТОВНІ ПЛАНИ РЕКОМЕНДОВАНИХ ТЕМ КУРСОВИХ РОБІТ

Тема 1. Управління системою внутрішніх факторів формування грошових потоків підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА ТА ВНУТРІШНІ ФАКТОРИ, ЩО ЇХ ФОРМУЮТЬ

1.1.

1.2.

1.3.

Висновки за розділом 1

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА СИСТЕМИ ВНУТРІШНІХ ФАКТОРІВ ФОРМУВАННЯ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1.

2.2.

2.3

Висновки за розділом 2

РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПІДПРИЄМСТВА

3.1.

3.2.

3.3.

Висновки за розділом 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Тема 2. Управління рухом та джерелами грошових коштів підприємства

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ ТА ДЖЕРЕЛА ПОПОВНЕННЯ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

1.1.

1.2.

1.3.

Висновки за розділом 1

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА РУХУ ТА ДЖЕРЕЛ ГРОШОВИХ КОШТІВ ПІДПРИЄМСТВА

2.1.

2.2.

2.3

Висновки за розділом 2

**РОЗДІЛ 3. ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ
КОШТАМИ ПІДПРИЄМСТВА**

3.1.

3.2.

3.3.

Висновки за

розділом 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ

ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Тема 3. Формування та управління прибутком підприємства

ВСТУП

**РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ПРИБУТКОМ
ПІДПРИЄМСТВА В РИНКОВИХ УМОВАХ**

1.1.

1.2.

1.3.

Висновки за розділом 1

**РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ
ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА**

2.1.

2.2.

2.3

Висновки за розділом 2

**РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ФОРМУВАННЯ ТА
ВИКОРИСТАННЯ ПРИБУТКУ ПІДПРИЄМСТВА**

3.1.

3.2.

3.3.

Висновки за

розділом 3

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТОК Д

Правила оформлення бібліографічного опису у списку джерел

<i>Характеристика джерела</i>	<i>Приклад оформлення</i>
Книги:	
Один автор	Коренівський Д. Г. Дестабілізуючий ефект параметричного білого шуму в неперервних та дискретних динамічних системах / Коренівський Д.Г. - К. : Ін-т математики, 2006. - 111 с.
Два автори	Суберляк О. В. Технологія переробки полімерних та композиційних матеріалів : підруч. [для студ. вищ. навч. закл.] / О. В. Суберляк, П. І. Баштанник. - Львів : Растр-7 2007. - 375 с.
Три автори	Акофф Р. Л. Идеализированное проектирование: как предотвратить завтрашний кризис сегодня. Создание будущего организации / Акофф Р.Л., Магидсон Д., Эддисон Г. Д. ; пер. с англ. Ф. П. Тарасенко. - Днепропетровск : Баланс Бизнес Букс, 2007. - XLIII, 265 с.
Чотири автори	Методика нормування ресурсів для виробництва продукції рослинництва / [Вітвіцький В. В., Кисляченко М. Ф. Лобастов І. В., Нечипорук А. А.]. - К. : НД «Укראгропромпродуктивність», 2006. - 106 с.
Три і більше авторів	Психология менеджмента / [Власов П. К., Липницкий А. В. Луцихина И. М. и др.] ; под ред. Г. С. Никифорова. - [3-е изд.]. - Х. : Гуманитар. центр, 2007. - 510 с.
Без автора	Проблеми типологічної та квантитативної лексикології : [зб. наук. праць / наук. ред. Каліущенко В. та ін.]. - Чернівці : Рута, 2007. - 310 с.
Багатотомний документ	Кучерявенко Н. П. Курс налогового права : Особенная часть : в 6 т. / Н. П. Кучерявенко. - Х. Право, 2002.- Т. 4 Косвенные налоги. - 2007. - 534 с.
Матеріали конференцій	Економіка, менеджмент, освіта в системі реформування агропромислового комплексу : матеріали Всеукр. конф. молодих учених-аграрників [«Молодь України і аграрна реформа»], (Харків, 11-13 жовт. 2000 р.) / М-во аграр. політики, Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва. - Х. Харк. держ. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2000. - 167 с.
Словники	Тимошенко З. І. Болонський процес в дії : словник-довідник основ. термінів і понять з орг. навч. процесу у вищ. навч. закл. / З. І. Тимошенко, О. І. Тимошенко. - К. : Європ. ун-т 2007. - 57 с.

<i>Характеристика джерела</i>	<i>Приклад оформлення</i>
Законодавчі та нормативні документи	Кримінально-процесуальний кодекс України : за станом на 1 груд. 2005р. / Верховна Рада України. - Офіц. вид. - К. : Парлам. вид-во, 2006. - 207 с. - (Бібліотека офіційних видань).
Стандарти	Графічні символи, що їх використовують на устаткуванні. Показчик та огляд (ISO7000:2004, IDT) : ДСТУ ISO7000:2004. - [Чинний від 2006-01-01]. - К. : Держспоживстандарт України 2006. - IV, 231 с. - (Національний стандарт України).
Каталоги	Межгосударственные стандарты : каталог : в 6 т. / [сост. Ковалева И. В., Павлюкова В. А. ; ред. Иванов В. Л.]. - Львов : НТЦ «Леонорм-стандарт, 2006. - (Серия «Нормативная база предприятия»). Т. 5. - 2007. - 264 с. Т. 6. - 2007. - 277 с.
Дисертації	Петров П. П. Активність молодих зірок сонячної маси: дис. ... доктора фіз.-мат. наук : 01.03.02 / Петров Петро Петрович. - К., 2005. - 276 с.
Автореферати дисертацій	Новосад І. Я. Технологічне забезпечення виготовлення секцій робочих органів гнучких гвинтових конвеєрів : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.02.08 «Технологія машинобудування» / І. Я. Новосад. - Тернопіль, 2007. - 20, [1] с.
Частина книги, періодичного, продовжуваного видання	<p>Козіна Ж. Л. Теоретичні основи і результати практичного застосування системного аналізу в наукових дослідженнях в області спортивних ігор / Ж. Л. Козіна // Теорія та методика фізичного виховання. - 2007. - № 6. - С. 15-18, 35-38.</p> <p>Регіональні особливості смертності населення України / Л. А. Чепелевська, Р. О. Моїсеєнко, Г. І. Баторшина [та ін.] // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я України. - 2007. - № 1. - С. 25-29.</p>
Електронні ресурси	Бібліотека і доступність інформації у сучасному світі: електронні ресурси в науці, культурі та освіті : (підсумки 10-ї Міжнар. конф. «Крим-2003») [Електронний ресурс] / Л. Й. Костенко, А. О. Чекмарьов, А. Г. Бровкін, І. А. Павлуша // Бібліотечний вісник - 2003. - № 4. - С. 43. - Режим доступу до журн. : http://www.nbu.gov.ua .

ЗМІСТ

I. Загальні методологічні положення.	3
1.1. Мета, завдання і основні принципи виконання курсової роботи.	3
1.2. Програмні компетенції, результати навчання, методи навчання та оцінювання.	5
1.3. Вимоги до написання курсових робіт.	9
1.4. Основні поняття наукової мови.	9
II. Послідовність виконання курсової роботи.	11
2.1. Вибір теми.	11
2.2. Основні етапи написання курсової роботи..	12
2.3. Бібліографічний пошук літературних джерел	13
2.4. Складання плану курсової роботи.	14
2.5. Структура курсової роботи. Зміст основних її складових	15
2.6. Оформлення курсової роботи.	18
2.7. Організація захисту та критерії оцінювання курсової роботи.	22
Рекомендований список літератури	24
Додатки	30

Методичні вказівки та рекомендації до підготовки, виконання та захисту курсових робіт з дисципліни «Фінансовий менеджмент» здобувачами вищої освіти другого (магістерського) рівня, галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» денної та заочної форм навчання / Укладачі: Рудик В.К., Сенищ П.М., Волощук В.Р. за заг. ред. Рудика В.К.. – Кам'янець-Подільський : ЗВО «ПДУ», 2023. – 41 с.